





Charlotta Denward är filmproducent:

# Barnfilm måste få kosta!

**Film är inte bara marknadsföring utan film har också en egen kraft. Är den tillräckligt bra och dessutom svensk så ska den lyckas!**

**Det är i alla fall producenten Charlotta Denwards mening och erfarenhet.**

AV PIA HUSS

FOTO BENGT WANSELIUS

**O**m det är något som en filmproducent måste vara så är det att vara PÅ!!! Hon eller han måste vara PÅ för att hitta olika finansörer, PÅ för att minimera konstnaderna, PÅ för att skapa de bästa förutsättningarna för casting, för inspelning, för färdigställande och lansering. Bland annat!

När skådespelarna laddat och sen gjort sina scener kan de lämna filmen bakom sig för att knappt återknyta till den förrän på premiären. Regissören arbetar långt och intensivt med produktionen, men kan koppla ner något när klipparbetet är färdigt. Producenten däremot bör vara som Lux Eterna, evigt påslagen.

Men om filmen sen blir en succé hyllas sällan producenten, däremot får hon ofta bära hundhuvudet om det blir en flopp. Orättvist!?

– Mjaee, Charlotta Denward, producent på Filmlance, drar på svaret. Jag tycker nog att det finns ett visst fog för detta för, att en film ska bli framgångsrik både konstnärligt och ekonomiskt, det är ju själva grundförutsättningen. Att detta sen inte alltid följs åt är en annan sak. Men om en film floppar av konstnärliga skäl borde faktiskt producenten ha kunnat förutse det och larmat om problemen i tid. Så, man kan nog faktiskt säga att mycket är producentens fel eller förtjänst, konstaterar hon med ett snett leende.

Hårda bud, vinna eller försvinna. Men det gäller ju inom filmen som inom

kulturen över lag. Samtidigt är det, anser Charlotta Denward, inte tal om att talla på kvaliteten. Med en bakgrund som inköpare av barnfilm på Folkets Bio och en tid som barnfilmskonsulent på Filminstitutet, har Charlotta Denward ett särskilt öga för välgjord film för unga.

– Jag kom till Filmlance med mitt yrke och min erfarenhet, men jag kunde egentligen inte ett dugg om filmproduktion, det har jag fått lära under vägen. Till de första filmerna jag varit med att jobba fram, till exempel *Elina – som om jag inte fanns*, har vi varit två producenter. Det är ofta skönt och stimulerande att dela på ansvaret. Men nu har jag lärt mig så pass mycket att jag kanske klarar att vara ensam producent också.

## TARKOVSKIJ FÖR BARN

Vi talar om tillblivelsen av *Elina – som om jag inte fanns*, en film som rönt stora konstnärliga framgångar och gav regissören Klaus Härö Ingmar Bergman-priset 2003.

– Från början var det tänkt att historien inte skulle bli mer än en halvtimme och göras för tv. Men det blev snart tydligt att detta är en mycket större historia än så. Filmkonsulenten Margareta Norlin, som arbetade på Filminstitutet då, stödde också projektet till hundra procent eftersom hon i åratal tyckt att Kerstin Johansson i Backes bok borde filmas. Samtidigt hade vi många emot oss, folk som var tveksamma med argumentet att historien är för liten och för begränsad. Och det är klart att den är liten men vi ville göra den stor! Det gjorde vi också.

Charlotta Denward talar om *Elina* som Tarkovskij för barn. Historien är lyssnande, lågmäld och dröjande och fattigdom och utsatthet utgör grundackordet.

– När det gäller att skildra svåra förhållanden finns det annars inom barnfilmen en gammal konvention, som innebär att man skildrar fattigdom som något jättecharmigt. Sen brer man på med lite kärlek och bus och så får man till något som anses ha ”hjärtat på rätta stället”. Det där tycker jag är ideologiskt äckligt, ja det finns något verkligt unket i den sortens filmer.

I *Elina* går stolthet och protest genom berättelsen. Charlotta Denward:

– Mycket barnfilm har förorsakat sig själv en ideologisk kollaps, se bara på *Lilla Jönssonligan*. Det är klart att jag blir matt inför vetenskapen om att redan den första helgen senaste Lilla Jönssonligafilmen visades, sågs den av 62 500 personer. Barnfamiljerna vet precis vad de får och hur usel kvaliteten än är behöver ingen vara rädd för att bli ställd inför några djupare livsfrågor, som kräver tid att reda ut och som kan tänkas äventyra veckoslutsmysen. Men ändå, om du jämför med att *Elina* totalt haft 75 000 åskådare. Sen tillkommer förstås alla de som får se filmen genom skolbio och video, men de räknas inte med i statistiken.

## DET LÄTTKÖPTAS MAK

Ett lätt illamående infinner sig vid tanken på att *Lilla Jönssonligan* lockar storpublik trots att den senaste i raden håller en så låg nivå att det är svårt att tro att det kan bli värre. Charlotta Denward nickar instämmande och trots att hon är luttrad blir tonfallet snäppet skarpare när hon talar om hur betydelsefullt det är att värna om barnfilmskvalitén. Hon betonar också att det är ett globalt problem att barnfilm ofta görs lite halvhjärtat och slarvigt med vänster hand. Men visst görs det också många seriösa barnfilmsinsatser runt om i världen och Charlotta påpekar att flera nya filmer från Iran, Indien och

Kina är värda uppmärksamhet.

– När vi arbetade fram Ella Lemhagens film *Tur & retur*, och inte ville pruta på kvaliteten, var det som ett politiskt statement. Jag menar att vi ville ha samma förutsättningar som när det gäller inspelning av film för vuxna.

*Tur & retur* handlar om två barn, Martin och Julia, som av en slump stöter ihop på Arlanda. Båda ska besöka sina respektive frånskilda föräldrar och båda vrider sig av olust inför vad som komma skall. Eftersom de två upptäcker att de är lika intill beblandelse, bestämmer de sig raskt för att byta plats och familj vilket förstås medför en rad komplikationer. Charlotta:

– Det är möjligt att vi skulle ha kunnat berätta om två barn som pendlade mellan sina föräldrar i Täby och Enskede, men det skulle i så fall ha blivit en helt annan historia. Vi ville göra vår film och den utspelar sig mycket på Arlanda och kräver miljöer både i Skåne och i Norrbotten, vilket förstås innebär en jättestor grej med tanke på filmteam och resor. Men vi var glasklara över att film för barn ska få kosta så här mycket för det är barn värda!

Inspelningen innebar, precis som inspelningar brukar, för Charlotta Denward nio veckors skräck över allt som kan gå fel och allt som kostar pengar. Allt som dessutom kostar mer pengar än man planerat för.

#### PÅ SLAK LINA

– *Tur & retur* är en 19 och en halv miljoners film som vi gick i preproduktion med innan det var helt klart med alla pengar. Det kanske verkar konstigt men det är så mycket som måste sättas igång i verkligt god tid: platsletare för inspelningen, castingen, scenografin, masken och allt annat. Det går helt enkelt inte att vänta till man har hela ekonomin i hamn, för under förberedelserna kommer man till en point of no return. Då måste man gå vidare för att inte riskera att tappa de inblandade. För oss fattades det nio miljoner när vi kom dit och jag började kaka Losec.

Vad händer om man inte får de pengar man ändå räknat med?

– Ja då sitter man ju väldigt illa till. Då får man göra avkall och stryka i manus, allt för att göra produktionen billigare. Men då kan det å andra sidan hända att regissören inte vill vara med

längre... ja och då står man ju där likväl.

Vad gällde *Tur & retur* ordnade sig dock pengarna vilket ändå inte hindrade att inspelningen kändes som "en enda lång kris som hela tiden var på väg att bryta ut".

– Det är tusen och en frågor att ta ställning till. Det är telefonsamtal där inspelningsledaren frågar om de får behålla grisen en dag till. "Jaha vad kostar det då?" "Jo det kostar 10 000 extra." "Då måste grisen skickas hem." "Ja men Ella vill ha den tillgänglig." "Nej! Skicka hem grisen nu!" Nästa stund kan det vara någon som undrar om barnskådespelarna, som har jobbat för långa dar, kan skickas hem i taxi à 600 spänn...

Charlotta Denward beskriver hur arbetet med barnskådespelare är ett kapitel för sig.

– Barn får inte arbeta längre än sju timmar om dagen men det spelar du inte in någon film på. Så då gäller det att pussla och fixa med detta. Jag måste säga att Amanda Davin som gjorde båda rollerna som de identiskt lika Martin och Julia, var helt fantastisk att jobba med. Ingenting var svårt och hennes föräldrar stöttade stort.

#### BARNFILM EN STATUSFRÅGA

19 miljoner är mycket pengar och som Charlotta säger " egentligen är det omöjligt att göra så dyr film i ett så här litet land med futtiga nio miljoner invånare".

– Fast, tillägger hon, hade vi bott i Frankrike så hade filmen fått kosta 35 miljoner och också spelat in pengarna. Varför skulle vi nöja oss med det som är sämre?

Som producent arbetar Charlotta Denward både för den vuxna och den unga publiken, men förknippas ännu så länge mest med barnfilm. På grund av sin egenskap av kvinna?

– Osäkert. I Norden, ja i Europa, finns många män som arbetar med barnfilm. Visst har barnfilm lägre status än vuxenfilm men i Sverige är barnfilmens position ändå odiskutabel och vilar på vår inställning och syn på barn. Det är klart att i ett land där vi har 14 månaders föräldraförsäkring med särskilda pappamånader, där pappor drar barnvagnar och tar hand om barnen, där får barnen högre status.

Men ännu ser vi tillvaron ur ett

kvinnligt respektive manligt perspektiv?

– Det är svårt att veta, jag är kvinna och jag är hur som helst nära mig själv och favoriserar gärna historier om kvinnor. Det handlar om min könstillhörighet men det har också politiska och ideologiska orsaker. Män har varit favoriserade sen urminne. Men även det som medvetet är gjort på ett sätt kan uppfattas på ett helt annat. Jag tänker på Kjell Sundvalls *Grabben i graven bredvid* där vi särskilt hade vinnlagt oss om att sila historien genom Desirée, inte genom Benny. Ändå uppfattade somliga kritiker det som att filmen har ett manligt perspektiv. Det är märkligt på så vis att många av de filmer som verkligen har en extremt manlig vinkling sällan diskuteras. Ta *Love Actually* till exempel. Där finns inte en enda kvinna som är över 25 utom Emma Thompson. Däremot kryllar det av manliga 50+ som blir kära i unga tjejer.

#### DE URGAMLA MÖNSTREN...

Men förmågan till insiktsfulla skildringar behöver inte alls vara avhängigt kön säger Charlotta Denward.

– Lukas Moodysson är en utmärkt kvinnskildrare, det handlar om medkänsla och klokskap. Det handlar också i hög grad om vilken historia man väljer. Tänk på Kjell Sundvalls *Tomten är far till alla barnen* i förhållande till Teresa Fabiks *Hip Hip Hora*. I den första har du en kvinnlig huvudroll som betar sig lika beräknande som män betett sig i ett otal filmer. I den andra en ung tjej som först blir utsatt men sen slår tillbaka. Båda är starka kvinnor men uppfattas väldigt olika. Inför Sundvalls film har jag till och med hört en man säga att huvudpersonen Sara borde straffas för vad hon gör. Det är intressant att se hur det händer att vi reagerar utifrån urgamla mönster.

– Men, tillfogar Charlotta, ibland blir denna diskussion så ansträngande. Man orkar inte gå omkring och vara arg hela tiden och jag orkar heller inte med hur många genusseminarier som helst. I det läget tycker jag att jag gör betydligt mer nytta i mitt producentarbete där jag söker och stödjer kvinnliga regissörer som är envisa och jobbiga. Kvinnliga regissörer som är precis som den typen av konstnärer ska vara, nämligen att våga kräva allt in till plågsamhet, men för den skull inte vara elaka.